

Kontakten

PERSONALTIDNING FÖR LM ERICSSON MED DOTTERBOLAG

Nr 3 • Mars • 1975

Din rätt till sjukpenning

Säkert har du någon gång ställts inför frågan: Vad gör jag när jag blir sjuk? Får jag någon ersättning från företaget eller Försäkringskassan och i så fall hur mycket?

Alla svenska medborgare och alla i Sverige bosatta utlänningar — även barn under 16 år — är försäkrade enligt lagen om allmän försäkring och har rätt till sjukvårdsförmåner.

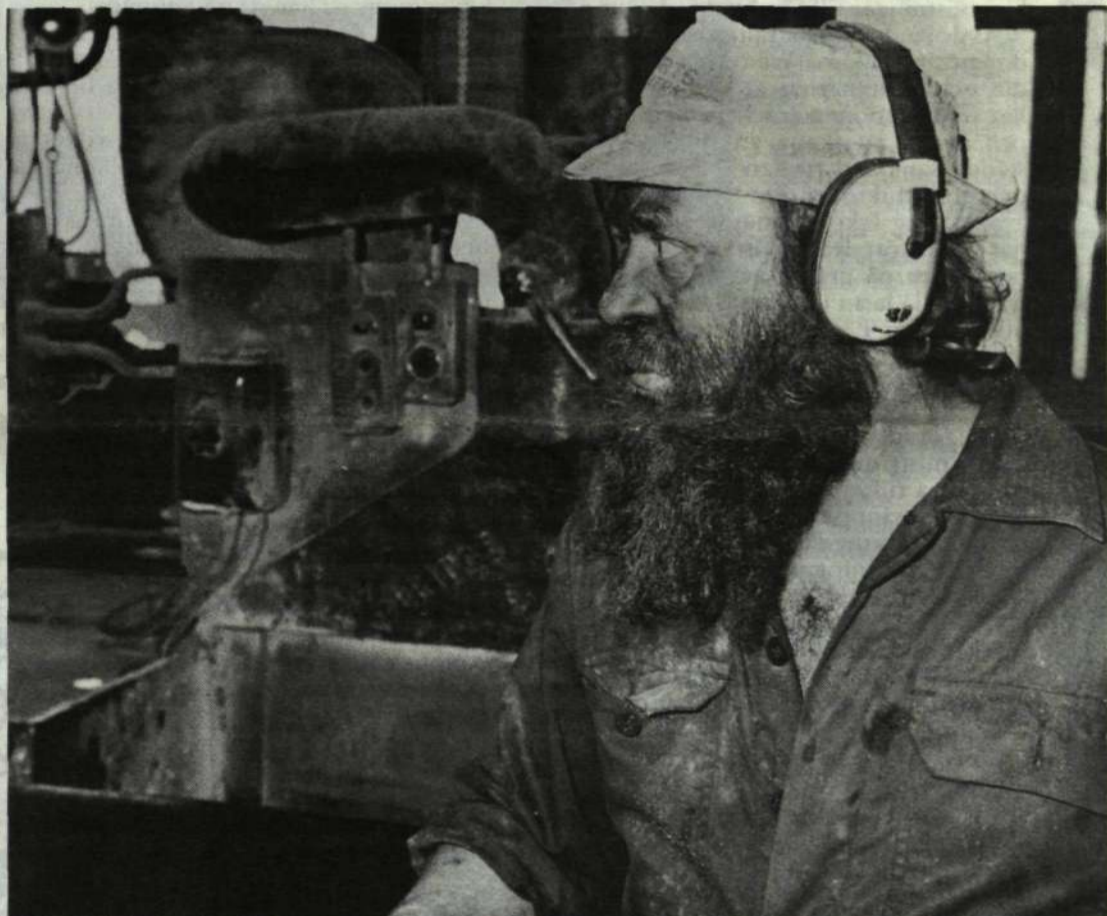
Månadsavlönad tjänsteman kan vid sjukdom under en viss tid få sjuklön från företaget. Kollektivanställda

får ej sjuklön från företaget utan har istället en viss kompensation genom AGS (Avtalsgruppförsäkring).

Flertalet anställda tjänstemän har dessutom möjlighet att vara med i gruppförsäkringar som bl a ger ersättning vid långvarig arbetsförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall.

KONTAKTEN ger på sidan 3 en allmän information om din rätt till sjukpenning och de regler som tillämpas inom LME.

Hur farliga är våra kemikalier?

Ljusgrått i ny färgstandard

Inom LME har utarbetats ett färgstandard för flertalet av våra produkter och som är avsedd att tillämpas inom koncernen i dess helhet. Drivande kraft har varit verkmästare Einar Österlund på LME:s standardiseringsav-

delning. Externa designkonsulenter har varit inkopplade i färgstandardiseringsjobbet. Einar är f o välkänd som f d ordförande i LME:s konstförening.

Se sidan 11.

Dotterbolaget Sieverts Kabelverk (SKV) i Sundbyberg använder uppemot 150 olika industrikemikalier för sin kabelproduktion. Då många av dessa är både giftiga och/eller brandfarliga utgör de ett miljöproblem. De anställda löper stor risk till liv och lem om en utförlig och spridd information saknas om hur kemikalierna ska behandlas, transporteras och förvaras. Kunskap om olycksriskerna måste också finnas liksom vetskap om förebyggande åtgärder.

SKV utger därför sedan några år tillbaka kontinuerligt en serie blad som ger denna nödvändiga information om företagets kemikalier. Populärt kallas den gift-handboken, officiellt namn är "Skyddsföreskrifter för industrikemikalier".

Informationsbladen är samlade i en ringpärm som finns tillgänglig ute på avdelningarna för personalen. Ansvarig för att de regler som finns angivna i handboken efterföljs är arbetsled-

ningen och naturligtvis också skyddsombuden.

Förebyggande åtgärder är att använda föreskrivna skydd — glasögon, handskar, speciella kläder, mask med rätt filter — och att hålla en god personlig hygien.

Jorma Eklund (bilden) på gummitillverkningen har jobbat fem år på SKV. — Nej, några besvär med andningen eller några utslag har jag inte haft. Men kimroken gör en ju ganska svart som syns, säger han.

Se sidorna 6—7.

Belönad med 3000 kronor för sugkopp

Se sidan 4.

Företagshälsovården i miljödebatten

Den som i slutet av 40-talet började ägna sina krafter åt företagshälsovård, anade då föga med vilket intresse arbetsmiljön skulle komma att omfattas ett par decennier senare. Även om frågor beträffande arbetsplatsens fysiska utformning aktualiserades redan under 40-talet, var det på den tiden egentligen endast specialisterna emellan som problemen dryftades. Den tekniska utvecklingen med allt mer komplicerade arbetsprocesser samt ökade hälsorisker genom införande av såväl kända som fram för allt ännu till skadeverkan okända miljöfaktorer har skapat en förklarlig rädsla och oro bland de anställda. Debatten kring dessa frågor har varit omfattande och engagerat allt fler människor. Detta är viktigt och riktigt, då skärpt vaksamhet bland alla berörda ger större förutsättningar till förebyggande åtgärder.

Avslöjande av nya miljörisiker har i stor omfattning uppmärksammats av massmedia och givit näring åt debatten. Ibland har informationen emellertid varit osaklig och ägnad att skapa ytterligare oro: påstådda samband mellan sjukdomstillstånd och miljöfaktorer har vid saklig eftergranskning inte kunnat verifieras. Man har även fört fram påståenden, att företagsläkare på grund av ointresse avstått från att slå larm i tid trots att verkliga förutsättningar i form av vetenskapligt underlag saknats. Rubriker på löpsedlar, som: "Vågar vi lita på företagsläkaren?" kan endast ytterligare undergräva förtroendet för den kår som, vågar jag påstå, med ambition och allvarligt nit söker medverka till en bättre anpassning av arbetet till människorna. Man frågar sig då om våra företagsläkare har kunskapsmässiga förutsättningar härför. Lämplig klinisk bakgrund brukar man jämföra med allmänläkarens och behörighetsregler har fastställts i den centrala företagshälsovårdsdelegationen i Arbetarskyddsverket. Förutom allmänläkarutbildning krävs dessutom specialutbildning i företagshälsovård. Detta innebär emellertid icke att företagsläkaren får omfattande specialkunskaper inom yrkesmedicinen. Han måste, för att klara detta vida område, i sitt arbete ha tillgång till yrkesmedicinsk expertis. En statlig utredning föreslog redan i början av 60-talet inrättande av yrkesmedicinska enheter vid samtliga regionssjukhus i landet. Under de gångna 15 åren har förutom Stockholm, endast Lund och Örebro samt nu senast Umeå begåvats med dylika specialavdelningar. Företagshälsovården täcker idag så gott som samtliga företag med mer än 1 000 anställda och dessutom har ca 150 hälsovårdscentraler kommit till, vilka i genomsnitt betjäna 2 200 anställda.

Företagens växande behov av yrkesmedicinsk konsultation står sålunda i bjärt kontrast mot samhällets senfärdighet att tillgodose dem. Med beklagande måste man samtidigt konstatera att utbildning av yrkesmedicinska specialister i vårt land närmast är obefintlig.

Hur ska man då kunna förbättra förutsättningarna att skapa riktiga arbetsmiljöer? Ja, knappast genom osaklighet och misstänkliggörande. Samlade insatser från alla intressenter torde bli nödvändiga. Ett omsorgsfullare val av produktionsmedel och produktionsprocesser måste bli ett oavvisligt krav. Man uppskattar att arbetslivet årligen tillförs ett par tusen kemiska föreningar, ämnen vars giftighet är föga eller alls ej känd. Nu gällande lagstiftning

har emellertid skärpt kraven på klarläggande beträffande eventuell giftverkan före nyttjande liksom krav på betryggande förebyggande åtgärder. Kostnaderna för dylika bör inkluderas i produktionskostnaderna.

Den skärpta lagstiftningen på arbetsmiljöns område kräver sålunda betydligt större vaksamhet ute i företagen. Härför kräver vi avsevärda resurser ifråga om insamlande av miljödata: tekniska mätningar, analyser och utvärdering av resultaten ställer krav på instrument, laboratorier, specialutbildade tekniker. De samlade resurser som näringslivet idag skulle behöva förfoga över för att kunna leva upp till nu gällande lag är ovedersägligen av ansevärda dimensioner. En närmare analys av dessa behov, som borde varit naturlig före lagstiftningen, har icke genomförts.

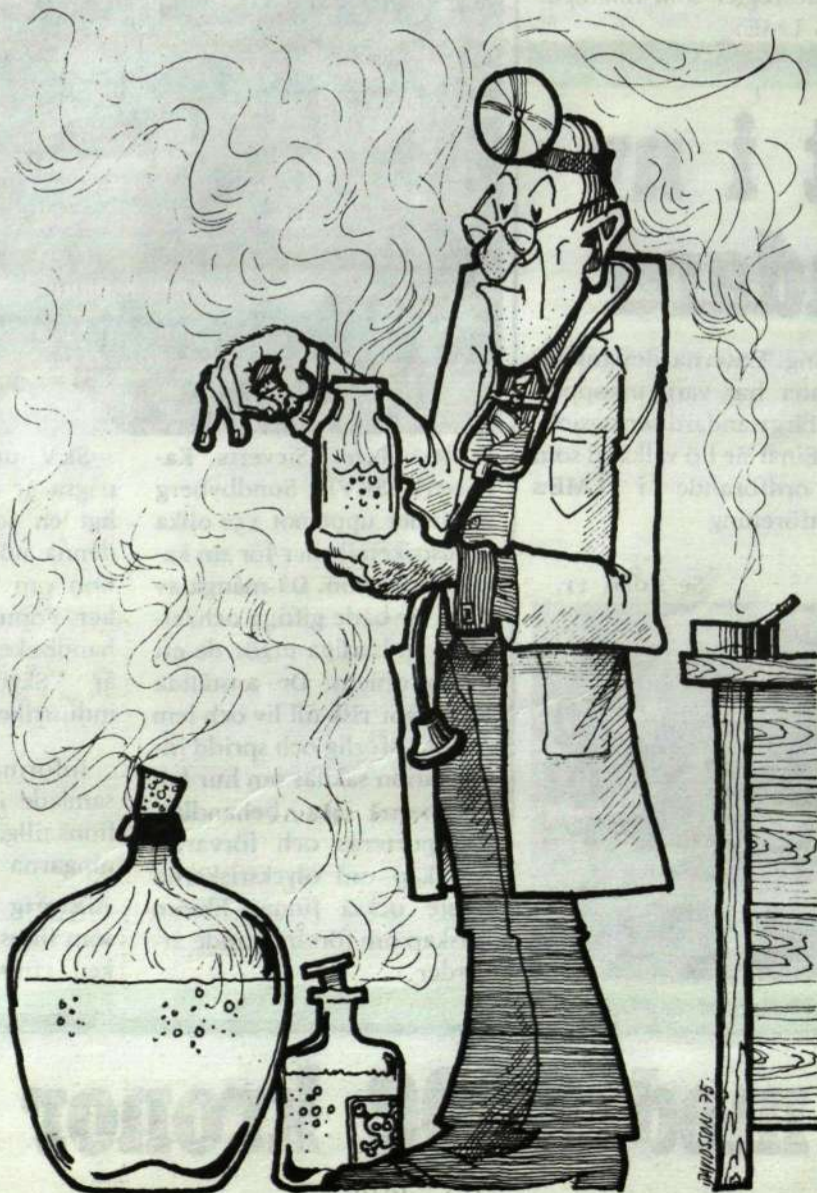
Oavsett de ekonomiska förutsättningarna ute bland företagen, torde lång tid ha förflutit innan vi hunnit utbilda behövlig personal.

Det glädjande intresse med vilket arbetsmiljön idag omfattas från alla håll utgör goda förutsättningar för att vi ska kunna nå målet med trygga och säkra arbetsplatser. Ett förtroendefullt samarbete mellan företagsledningarna, de anställda och experterna måste vidmakthållas. I annat fall kan risk föreligga att rekryteringen till företagshälsovården ytterligare försvåras och att i värsta fall redan befintliga kadror decimeras.

Nils Masreliez

Nils Masreliez
Chefläkare vid LME/HF

ELL-Man

Vad gör de på mönsterkortfabriken i Ingelsta efter arbetsdagens slut?

kontakten

Nr 3 • Mars 1975
Årgång 36

Redaktion

Jan-E Israelsson tel: 93674
Bert Ekstrand tel: 92048
Göran Hamnerz tel: 93546
Bo Seijmer tel: 92133
(Vid externa samtal — sätt 71
före ovanstående nummer)

Ansvarig utgivare

Nils Tengberg

Redaktionsråd

Lennart Stranneborn tel:
92605
Erik Sund tel: 93311
Lars Wiklund tel: 92611
Heinz Smekal tel: 92176

Redaktionsombud

BORÅS:
Georg Skoog
GRÖNDAL:
Hjördis Westberg
INGELSTA:
Karl-Ulrik Nilsson
KARLSKRONA:
Harry Nälebrand
KATRINEHOLM:
Alf Carlsson
KRISTIANSTAD:
Göran Magnusson
OSKARSHAMN:
Lars-Erik Enarsson
SÖDERHAMN:
Lars Johansson
VISBY:
Bo Andersson
ÖREBRO:
Nils Brewitz
ÖSTERSUND:
Lars Sjöbom
MÖLNDAL:
Lars-Olov Larsson
PITEÅ:
Jarl Sundqvist
LMS, BOLLMORA:
Thord Andersson
SKV, SUNDBYBERG:
Sven Mindus
KV, ÄLVSJÖ:
Hans Nordengren
SRA, STOCKHOLM:
Hans Larsson

Adress

KONTAKTEN
Box 32073
126 11 Stockholm

Tryckeri AB Allehanda
Trelleborg

När du blir sjuk

Det är viktigt att du snarast möjligt insjuknandedagen anmäler att du är sjuk. Detta ska du göra till företagets sjukanmälan där sådan finns. I annat fall ska du anmäla det direkt till Försäkringskassan. På HF tex finns en sjukanmälan till vilken man kan ringa varje arbetsdag mellan 08.00 och 17.00. Det är också viktigt att du till din arbetsledning anmäler att du är sjuk.

Du som ska anmäla till företagets sjukanmälan måste tänka på att om du blir sjuk en arbetsfri dag, tex lördag eller söndag, måste du göra en anmälan till företagets sjukanmälan snarast möjligt första arbetsdagen. I ovan nämnda fall blir det alltså på måndagen. Dessutom måste du själv under lördagen eller söndagen anmäla din sjukdom till Försäkringskassan.

Den som anmält sig till företagets sjukanmälan behöver inte göra anmälan till Försäkringskassan. Ledighet för vård av sjukt barn under 10 år måste emellertid anmälas direkt till Försäkringskassan. Även i detta fall måste din arbetsledning informeras om din frånvaro.

Sjukanmälan kan även göras per post till företaget eller direkt till Försäkringskassan. Tänk på att det är poststämpelns datum som gäller som insjuknandedag. Även om du gör sjukanmälan per post, bör du per telefon informera din arbetsledning om din sjukfrånvaro.

Försäkringskassan utbetalar sjukpenning fr o m dagen efter insjuknandedagen. Insjuknandedagen kan vara helt eller delvis arbetad dag. I vissa fall utgår ersättning även fr o m insjuknandedagen, nämligen om sjukdomen börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut.

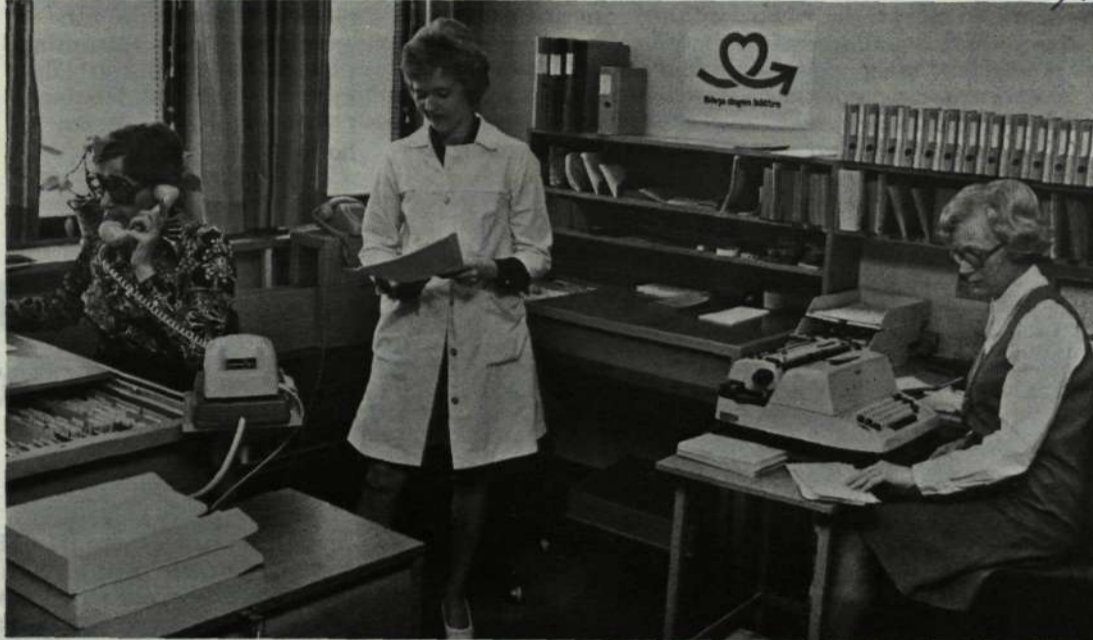
Om sjukperioden varar högst sju dagar (sex dagar + insjuknandedagen) gäller den sk fridagsregeln, vilket betyder att sjukpenning endast utgår för dagar du skulle ha arbetat. Sjukpenning utbetalas då inte för arbetsfri dag. Högst två fridagar kan bortfalla i en sjukperiod.

Vid sjukdom som varar mer än sju dagar, inklusive insjuknandedagen, måste du skaffa läkarintyg som ska sändas till Försäkringskassan eller företagets sjukanmälan, där sådan finns. Företaget kan också kräva läkarintyg (kopia) för att frånvaro skall bli semesterkvalificerande tex.

Det är viktigt att du till Försäkringskassan anmäler förändring av din inkomst (såväl höjning som sänkning). Ändring av sjukpenning sker nämligen först 30 dagar efter det Försäkringskassan fått din anmälan. Anmäl även inkomstförändring under pågående sjukdom. Det kan ju inträffa att du under en pågående sjukdoms-

Din rätt till sjukersättning

Många gånger har du säkert ställts inför frågan: Vad gör jag när jag blir sjuk? Får jag någon lön från företaget eller ersättning från Försäkringskassan och isåfall hur mycket? KONTAKTEN ska här i korthet redogöra för några av de bestämmelser som finns och hur dessa berör de anställda vid Ericssonkoncernen.

Maud Blåeldh, Inga-Britt Möller och Anna-Lisa Jangrell på HF tar varje vecka emot omkring 400-500 sjukanmäningar från anställda vid moderbolaget i Stockholm. De flesta ringer och sjukanmäler sig mellan klockan 08.00 och 10.00. Via en sjukanmälningsblankett meddelas därefter Försäkringskassan.

period får en högre lön (löneavtal el dyl) och detta innebär ju högre sjukpenning.

Sjukpenninggrundande inkomst

Sjukpenningens storlek beror på den sjukpenninggrundande inkomsten, dvs den inkomst som du kan antas få under de närmaste tolv månaderna. Den inkomst som därvid anges är inkomsten före avdrag för skatt. Även förmåner som tex "fri lunch" ska inräknas i detta belopp.

Den här bestämmelsen ställer ofta till problem både för Försäkringskassan och företaget. Många uppger nämligen en inkomst som är beräknad på ev kommande löneförhöjningar under året. Sixten Tunedal (HF/PIC) säger att man dagligen blir tillskrivna av Försäkringskassan för kontroll av inkomsten. Det belopp som den anställda uppgett stämmer ibland inte med vederbörandes lön. Den lön den anställda ska uppge är NUVARANDE månadslön plus ev fri lunch (fn 135:—/ mån) multiplicerat

med 12. Till detta kan komma andra förmåner, som tex bonusersättningar.

När det gäller tjänstemannasidan är detta inga större problem. Svårare är det på verkstadssidan där inkomsterna varierar månad för månad. Här brukar man istället utgå från en inkomst under ett kvartal för att få belopp som någorlunda stämmer med verkligheten.

Den inkomstkontroll som Försäkringskassan gör hos lönekontoret kan ändå vålla problem. För tex nyanställda är inkomsten i början låg

och denna inkomst är den enda lönekontoret ser och kan intyga. Om den anställda då har uppgivit en beräknad högre inkomst brukar detta godtagas efter vissa diskussioner.

Den sjukpenninggrundande inkomsten utgör lägst 4 500 kronor och högst 7,5 gånger det basbelopp som gäller i januari varje år. Avrundning sker till närmast lägre hundratal kronor.

Basbeloppet är ett belopp som fastställs för en månad i taget på grundval av en beräkning av statistiska centralbyrån. Allteftersom det allmänna prisläget förändras, ändras också basbeloppet. För närvarande, mars 1975, är basbeloppet 9 000 kronor.

Lön under sjukdom

Om du är månadsavlönad tjänsteman kan du vid sjukdom under en viss tid få sjuklön från företaget. Under sjuklöneperioden utgår lön från företaget minskad med den del Försäkringskassan ersätter. För insjuknandedagen (karensdagen) samt fridagar, dvs de dagar du inte får någon ersättning från Försäkringskassan, utgår lön från företaget.

Löneavdraget per dag beräknas med 90 procent av tolv gånger månadslönen delat med 365.

I förekommande fall höjs avdraget genom att till månadslönen läggs förmånen "fri lunch" samt eventuella lönetillägg.

Högsta åvdrag som görs för 1975 är 166 kronor per dag, vilket motsvarar högsta sjukpenningbelopp.

Tjänstemän som fyllt 21 år och varit anställda i minst ett år får sjuklön från företaget insjuknandemånaden ut plus ytterligare tre månader. Vid upprepade sjukdomsfall dock högst 105 dagar under en tolv månadersperiod.

I övriga fall utgår sjuklön insjuknandemånaden plus en månad eller högst 45 dagar vid upprepade sjukdomsfall. Efter sjuklönerättstidens utgång görs fullt löneavdrag per dag.

Verkstadsanställda erhåller ej sjuklön från företaget. En viss kompensation får man genom AGS (Avtalsgruppförsäkring), som lämnar ersättning med 3 kronor per dag fr o m åttonde dagen vid sjukdomsperioder över 30 dagar. Det ska i det här sammanhanget sägas att insjuknandedagen inte behöver innebära något inkomstbortfall eftersom sjukanmälan kan göras efter arbetstidens slut eller på fridag.

Vid vård av sjukt barn under tio år lämnar Försäkringskassan ersättning tio arbetsdagar per år och familj. Mamman eller pappan kan välja att vara hemma. Någon lön får man inte i detta fall.

Frivilliga försäkringar

Vid LME har du möjlighet att vara med i en frivillig gruppörsäkring. För tjänstemännen har LME, CF, SALF och SIF tecknat ett avtal med Förenade Liv. Denna gruppörsäkring omfattar livförsäkring med förtidskapital, sjukförsäkring och olycksfallsförsäkring.

Sjukförsäkringen ersätter inkomstbortfall vid långvarig arbetsförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall.

Försäkringen ansluter sig till den för tjänstemännen gällande pensionsplanen och ger med hänsyn till denna lägre ersättning under sjukpenningtiden, högre då förtidspension börjat utgå. Om den försäkrade blir sjuk eller

råkar ut för olycksfall och till följd därav blir arbetsförmågan till minst 50 procent utbetalas så stor del av ersättningsbeloppet som svarar mot graden av arbetsförmågan.

Gruppörsäkring förutsätter att kostnaderna ska vara förmånliga, dvs självadministrerande. Detta betyder att företaget ska vara berett att hjälpa till med löneavdrag och redovisa detta till försäkringsbolaget. Av företaget krävs en enhetlig försäkringsform och en enkelhet i administrationen. Från försäkringsbolagets sida krävs att minst 75 procent av de anställda ansluter sig till försäkringsformen.

Sjukpenningens storlek

Tabellen ger några exempel på hur stor sjukpenning blir per dag vid olika årsinkomster.

Sjukpenninggrundande inkomst	Sjukpenning före skatteavdrag
4 500	11
7 300	18
12 300	30
15 900	39
22 000	54
28 700	71
31 600	78
35 800	88
40 900	101
44 500	110
48 100	119
55 000	136
59 200	146
60 700	150
64 700	160
67 200	166

Kungen på LME-besök

Det har varit kungligt besök på LM Ericsson i Stockholm. Den 25 februari besökte Carl XVI Gustaf tillsammans med hovmarskalk Tom Wachtmeister och vakthavande adjutan- ten, kommandörkapten Ulf Adlén huvudanläggningen, Tellusanläggningen och ELLEMTEL:s nya anläggning i Älvsjö.

Besöket inleddes med att VD Björn Lundvall berättade om Ericssonkoncernen, de- ras produkter och tillverk- ningen i Sverige och utlan- det. Kungen fick även en in- gående information om tele- fonins utveckling under 100 år.

Därefter följde en rund- vandring på fabriken vid hu- vudanläggningen under led- ning av överingenjör Sture Edsman (VC). Kungen fick

bl a ingående studera till- verkningen av delar till da- torstyrda telefonstationer samt ta del av den mekaniska tillverkningen av relädetal- jer.

På Tellusanläggningen vi- sades först transmissionsdivi- sionens teknik och produk- ter. Optisk överföring via glasfiberledare demonstrerades. Direktör Hans Sund (X/C) presenterade telefon- stationsdivisionens teknik och produkter. *60 9468/10*

Efter detta besökte kung- en ELLEMTEL i Älvsjö där han bl a fick se en abonnent- växels trafikmöjligheter och hur datorstyrd apparatprov- ning tillgår.

Som avslutning på besöket fick fyra representanter från de fackliga klubbarna träffa kungen. Det var Stian Kva- stad (ordförande i SIF), Al- rik Hallberg (ordförande i CF), Henning Augustsson (ordförande i V-klubben) och Lennart Stranneborn (ordförande i SALF), som berättade om sina resp orga- nisationer.

Som gåva till kungen över- lämnades en högtalande tele- fon i en för dagen framtä- gen speciell utformning.

Fondhjälp vid sjuk- dom

Under förra året delades ca 14 000 kronor ut ur direktör Hemming Johanssons kam- rathjälpfond till fast anställda tjänstemän vid LME, vilka genom egen eller närmast anhörigs sjukdom blivit nöd- ställda.

Under åren 1909—1925 var Hemming Johansson VD i LM Ericsson. På sin 65-års- dag 1934 skänkte han ett be- lopp att användas som grundplåt till en hjälpfond för tjänstemän inom bolaget.

Fonden är nu uppe i ca 20 000 kronor. Ansökan om bidrag ur den ställs till:

Styrelsen för Hemming Johanssons kamrathjälp- fond, Telefonaktiebolaget LM Ericsson, 126 25 Stock- holm.

Behöver du tillfällig eko- nomisk hjälp p g av sjukdom skriv då en ansökan till fon- den.

i pension

Här omnämns anställda med minst 25 års tjänst inom koncernen.

1/3 Avsynare Erik Parswald, LME/HF/V/Kt. Anställd: 1947. Bronsplakett: 1971.

1/3 Herr Gunnar Peterson, LME/HF/Vt 15. Anställd: 1946. Bronsplakett: 1971.

1/3 Hopsättare Edit Abra- hamsson, LME/HF/Vt 36. Anställd: 1945. Bronsplakett: 1970.

1/4 Ingenjör Josef Lutz, ÄL/KV/TnC. Anställd: 1946. Bronsplakett: 1971.

1/4 Instruktis Viola Malm- borg, TN/TV/Vt 748. An- ställd: 1944—50, 55. Brons- plakett: 1975.

Från vänster: Sture Edsman, Kungen och José Casado. *60 2466/2*

Stian Kvastad, Alrik Hallberg, Henning Augustsson och Lennart Stranneborn berättar om sina klubbar för Kungen. *60 9468/10*

350 000-kronorsvinnare på RIFA i Kalmar

Siv Karlsson, avsynare på RIFA i Kalmar, är en flicka med tur. Det började med att hon vann 39 kronor på poängtips (24 poäng). I december i fjol vann hon sedan 50 000 kronor på en penninglott tillsammans med tre jobbkompisar och nu i mars vann hon ytterligare 350 000 i penninglotte- riet, denna gång tillsammans med sin syster.

Vinsten i december delade hon med kompisarna Britta Illeryd, Birgit Wetterholm och Ulla-Britt Olofsson, alla på styrolavdelningen. Det var Britta som köpte den vinstlotten.

— Jag och syrran, Maj Svensson, var med på en pälresa, berättar Siv. Vi stannade i flera städer och på varje ställe köpte jag en penninglott istället för en päl. Min syster köpte en nummerlott. Hon erbjöd mej att vara med på den lot- ten. Jag tackade ja och istäl- let fick hon vara med på en av mina lotter. Hon valde nummer 566 755.

På måndagen kom en job- barkompis och talade om att hon skrivit av alla högvinst- numren.

Samtidigt ringde min sys- ter och sa att vi vunnit hög- sta vinsten. Jag bad om en stunds ledighet för att åka hem och kolla min lott. Jodå, det var vinstlotten jag hade hemma i byråådan. Sedan återvändande jag till jobbet och arbetade som vanligt. Men en liten chock fick jag i alla fall.

För pengarna tänker Siv skaffa sig en större lägenhet. Just nu bor hon i en enrum- mare. Någon ny bil blir det inte.

— Jag har förresten inget körkort och tänker inte skaf- fa mig det heller. Jag nöjer mig med min femväxlade cy- kel. Inte blir det några ut- landsresor heller — först vill jag se Sverige.

Sivs stora fritidsintresse är

motion. De två senaste åren har hon ställt upp i en motionsrunda på cykel, Ölands- rundan, en liten lagom cykel- tur på 11,5 mil. I septem- ber ställer hon upp igen. Dessutom gillar hon att dan- sa. Så snart hon får tillfälle går hon ut och slår klackar- na i taket. Däremellan springer hon i skogen eller smalfilmar. Några fritids- problem har hon som synes inte.

Siv har arbetat sex år på RIFA och hon tänker fort- sätta med sitt arbete där, trots att hon vunnit så myc- ket pengar.

— Nå, är det många kar- lar som börjat uppvakta dig nu, undrar vi.

— Karlar göre sig icke be- svär, säger Siv. Har jag kla- rat mig utan en karl hittills, så klarar jag mig utan även i fortsättningen.

Gratis till vinsten!

Siv Karlsson, (till vänster) och Maj Svensson med vinstlotten. *60 3399/3*

Sugkopp gav 3000 kronor

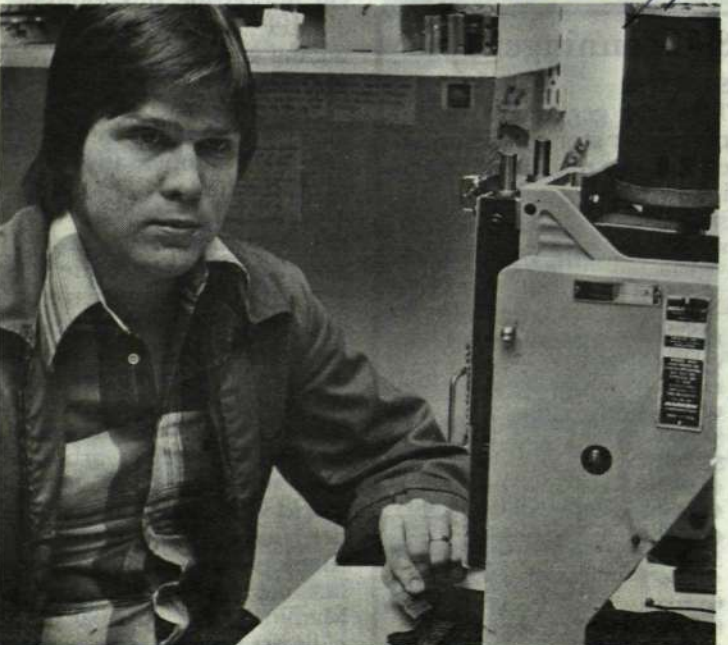
— Vi håller på och aktiverar förslagsverksamheten som en längre tid inte varit mycket att skriva över, säger fabriks- chefen Anders Lekman hos dotterbolaget Rifa i Bromma. Det mycket fina förslaget ser jag som ett resultat av våra ansträngningar. Hans-Erik Hellström är verkligen väl värd de tre tusenlapparna.

Förslaget avser en förbättrad fasthållning och enklare fix- turer vid märkning av inte- grerade kretsar.

Tidigare fixerades kretar- na i läge av ett flertal kläm- mor av olika storlek. Hans- Eriks metod innebär att fixe- ringen istället görs med hjälp av sugkoppar. Det är alltså vacuumprincipen som han använder sig av.

Hans-Erik berättar:

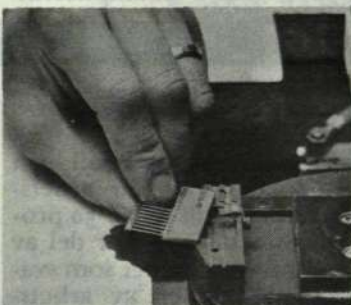
— Jag såg att det gick då- ligt i maskinen. Klämmorna flög bort och fjädrarna ut- mattades väldigt kvickt. Kretsarna fastnade också of- ta. Med sugkoppar har man räknat ut att kapaciteten stig- er till det dubbla, att servi- cen blir enklare och att anta- let felanmärkingar sjunker betydligt. *60 3399/1*

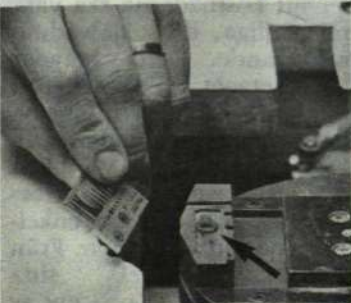
Hans-Erik Hellström vid maskinen med sugkopparna.

Hans-Erik Hellström har jobbat ett år som serviceme- kaniker på Rifa. Han är ogift, 23 år gammal och gick i yrkesskola för instrument- makare innan han började hos Rifa.

Övriga belönade förslag den 6 mars: Kjell Blank 800:—, Mona Lundgren 400:—, Stefan Johansson 400:—, Margit Wallin 300:—, Lillemor Edström 300:—, Rita Dahlberg 100:— och Nisse Carlsson 100:—.

Så här såg det ut tidigare. Observera klämman! *60 3399/2*

Så här ser det ut nu. Lägg märke till sugkoppen vid pilen. *60 3399/3*

Massor av kort från Ingelsta

Den gemensamma nämnaren för dagens produktion av telekommunikationsutrustning — där elektronik ingår i allt större utsträckning — är mönsterkort, dvs plattor på vilka de elektroniska komponenterna monterats och där ledningsmönstret är etsat i kopparfolie. Mönsterkortet är så att säga lika viktigt för elektroniken som papperet för det tryckta ordet.

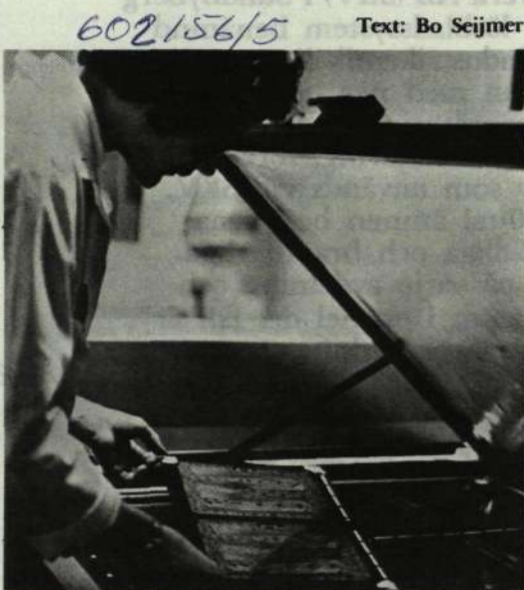
Vid LME:s nya specialfabrik för mönsterkort i Ingelsta (IK) tillverkas hålmetallade kort i stora serier. Fabriken har kapacitet för upp till 14 000 m² mönsterkort per år. Det motsvarar ungefär två fotbollsplaner och placerar IK överst i den skandinaviska tabellen över sådana fabriker. Personalstyrkan består i skrivande stund av 75 personer och ökar allteftersom produktionen kommer igång.

Nästa år växer fabriken ytterligare då en avdelning för icke hålmetallade kort dras igång. Avsikten är att mönsterkortfabriken i Ingelsta ska täcka moderbolagets behov in på 80-talet.

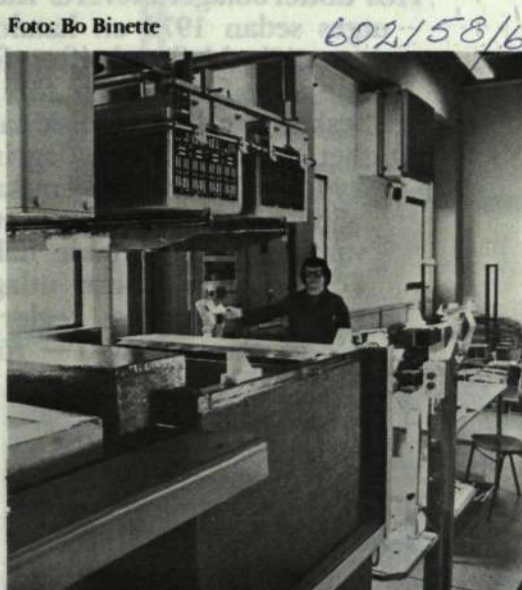
Fabriken och miljön

Mönsterkorttillverkning är en hantering som ställer speciella krav på miljövårdstekniska åtgärder. Produktio-

I Ingelsta, utanför Norrköping, har LME:s nya mönsterkortfabrik tagits i drift. Fabriken är Skandinavien största korttillverkare och ligger vägg i vägg med den "gamla" Ingelstafabriken. Mönsterkortfabriken (IK) ingår i moderbolagets nya planeringsområde (Z) för produktion av datorstyrda telefonstationer.

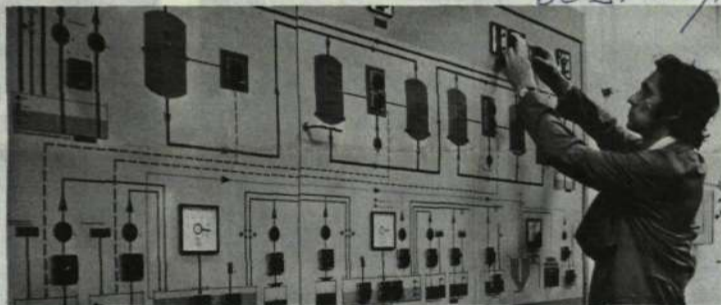
Bengt Garfors vid exponeringsmaskinen där mönstret överförs till korten.

Dagmar Lindroth sköter den s k lödlackmaskinen med nio olika bad.

Helju Norberg vid en framkallningsmaskin. Helju uppskattar den omväxling av arbetsuppgifterna som tillämpas.

Boris Covacic vid manöverpanelen för den jonbytaranläggning där processvattnet renas för att återanvändas till 95 procent.

Astrid Engelke och Jerzy Skowronek, chef för ytbehandlingen, trimmar in automatlinjen där guldmattlering av kortets kontaktfingrar görs.

Hanne Jörgensen och Lorita Brobeck screentrycker lack på mönsterkortet.

Så blir ett kort till

För att mönsterkortfabriken ska kunna tillverka ett kretskort behöver den två olika tillverkningsunderlag: mönsterfoto och borrhningsprogram. Ännu så länge framställs dessa både i Ingelsta och vid Tellusanläggningen i Stockholm, med vilken man för har bildtelefonförbindelse (om den rapporterade KONTAKTEN i förra numret).

Tillverkningsunderlagen görs i korthet så här: schemakonstruktörens originalritning "översätts" till datastråk i en avkodningsmaskin. Denna framställer två

hålrumsor; den ena innehåller borrhningsprogrammet som senare styr automatborrningen av kortets alla hål för komponenter och genomföringar; den andra hålremsan styr en numeriskt styrd (NS) ritmaskin, s k fotoplotter, som med ljustråle ritat mönstret på fotografisk film, mönsterfotot.

Nu kan tillverkningen av själva kortet starta. Det sker i följande huvudmoment:

1) "Råmaterialet" som består av stora, kopparklädda plastlaminatskivor, skärs ned till rätt format och läggs tolv i taget i en NS-borrmaskin

som med sina fyra borrhspindlar åstadkommer tjugo hål per sekund.

2) I en programstyrd pläteringsautomat appliceras ytterligare två tunna kopparskikt över kortets hela yta inklusive borrhålens insidor. Detta sker på kemisk och elektrolytisk väg.

3) Kortet beläggs så med en torremulsion (fotoresist) i en laminator och mönsterfotot tejpas fast.

4) I en exponeringsmaskin förs mönstret över på kortet med ultraviolett ljus. Framkallningen görs i en maskin som också löser upp de delar

av fotoresisten som inte belysts. Mönstret syns nu tydligt på kortet. Över borrhålen finns resisthinnan kvar som små tätt (eng "tent"); metoden kallas därför tenting.

5) I en etsmaskin etsas den koppar bort som inte täcks av fotoresist.

6) En grön s k lödstops- och isolationslack appliceras genom screentryckning på de delar av mönstret som inte senare ska lödas. Endast "öarna" runt hålen går fria, där ska sedan komponenter och anslutningar lödas fast.

7) Nu är stunden kommen

för anslutningskontaktorna att pläteras med nickel och guld, vilket ger de bästa kontakttegenskaperna. Även denna ytbehandling görs i en programstyrd automat.

8) För att avoxidera och fräscha upp mönstret sker sedan en s k anetsning och påläggning av ett skyddande lackskikt genom dopning. Efter mekanisk bearbetning av kortets konturer och slutavsyning är det så klart för leverans.

Mellan de operationer som här kortfattat beskrivits görs också en mängd kontroller så att felaktiga kort inte förs vidare i processen.

Det gäller vår miljö

Skyddsföreskrifter för kemikalier

Brand i kemikalier

För omkring tio år sedan brann det i ett lager kemikalier i en källare hos dotterbolaget Sieverts Kabelverk AB (SKV) i Sundbyberg. En svetslampa hade tänd på ett pulver som används vid vulkanisering av gummi. Branden flammade snabbt upp med kraftig rökutveckling och kvävdes med absolt och sand — vatten eller skum biter inte på den här typen av brandhårdar.

När vi på uppmaning sökte tillstånd hos Byggnadsstyrelsen att få bygga en förvaringslokal ute på gården för brandfarliga kemikalier sades av remissinstansen Hälsovårdsnämnden (docent Palmstjerna), att pulvret var väldigt giftigt samtidigt som det var eldfångt, berättar skyddsingenjör Arne Frölander. Huvudskyddsombudet Fritz Andersson — som nu har slutat hos SKV — tog upp detta med giften i företagsnämnden och föreslog att boken om brandfarliga kemikalier skulle utökas att även omfatta upplysning om ämnens ev giftighet.

På det viset kom den sk gifthandboken till eller som den officiellt heter "Skydds-föreskrifter för industrikemikalier". Det är en för koncernen unik katalog i lösbladssystem över ett 60-tal kemikalier som används vid kabeltillverkningen.

Det är företagets materiallaboratorium som i samarbete med skyddstjänsten utarbetar föreskrifterna. Inom labbet är det framförallt ingenjör Eskil Svensson som handhar ärenden som har med "gifthandboken" att göra.

Klara beked om riskerna

Varje blad behandlar ett ämne och där finns t ex uppgifter om kemisk sammansättning, giftighet, lagring och hantering, förebyggande skyddsåtgärder, avfallshandtering och brandfarlighet.

Under punkten giftighet ingår ett avsnitt ang eventuell olycksfallsrisk. Vad som kan inträffa då vissa kemikalier t ex upphetas eller kommer i kontakt med andra ämnen får man bl a besked om.

Ämnens giftighet har SKV bestämt med hjälp av vad som står i bl a de två böckerna "Kemisk Skyddshandbok" och "Dangerous

Hos dotterbolaget Sieverts Kabelverk AB (SKV) i Sundbyberg utges sedan 1973 en katalog i lösbladssystem benämnd "Skydds-föreskrifter för industrikemikalier".

Handboken fylls undan för undan med nya blad som ger besked om bl a kemisk sammansättning, egenskaper, giftighet, brandfarlighet, lagring och hantering, förebyggande skyddsåtgärder för kemikalier som används vid SKV.

För närvarande finns ett 60-tal ämnen beskrivna varav många är både hälsovådliga och brandfarliga.

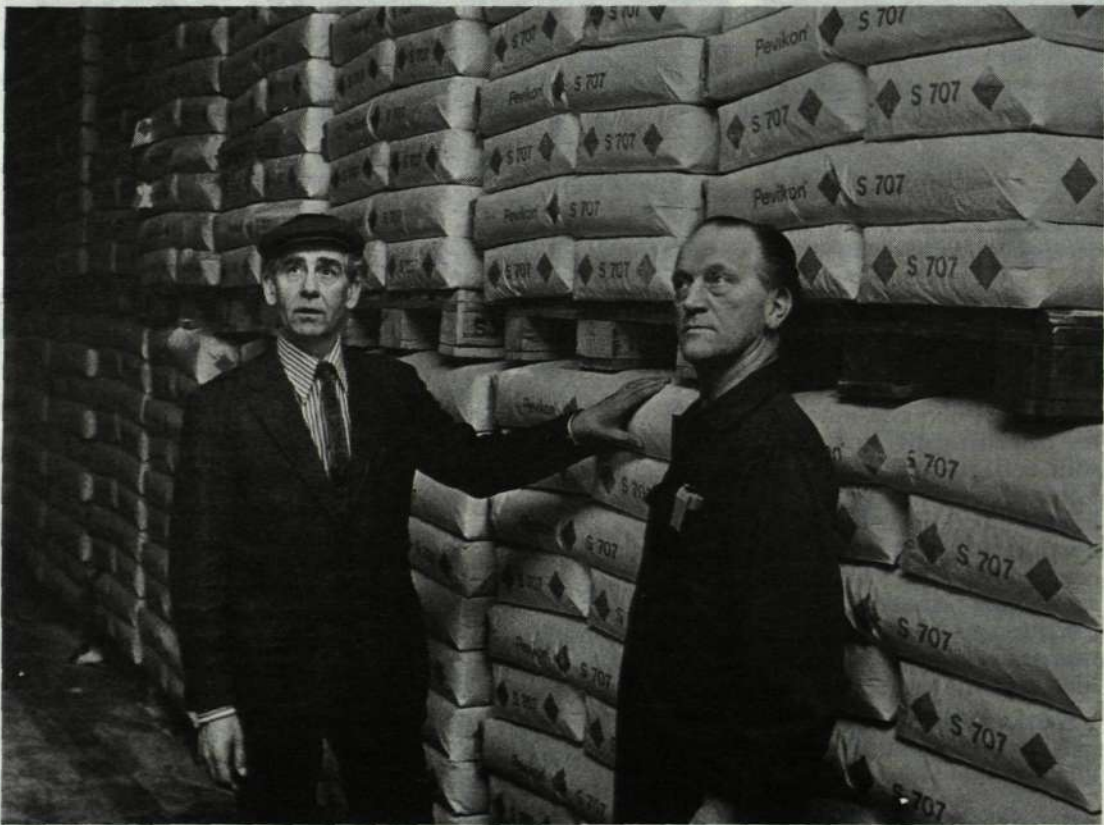
Föreskrifterna finns utlagda på varje avdelning och ansvarig för att dess regler — som i en hel del fall är mycket stränga — följs är arbetsledningen.

Harry Eklund tar hand om det till band hoppresade gummit. Handskar och skyddskläder är minimiskydd på den här avdelningen.

Sven Andersson på SKV/Vt 29 vid den automatiska doseringsanläggningen. Kemikalierna fylls i rätta mängder direkt i de genomskinliga påsarna.

Skyddsingenjör Arne Frölander och huvudskyddsombudet Enar Jansson vid ett buffertlager av Pevikon förvarat i ett vanligt källarutrymme. Pevikon är ett handelsnamn på PVC-harts som vid upphettning till sönderdelning bildar

giftig och frätande klorvätegas. Ämnet är brännbart men inte brandfarligt och kräver inga speciella säkerhetsåtgärder vid lagring eller hantering förutom personlig hygien.

Properties of Industrial Materials" av en aktör inom området vid namn Irving Sax. Dessutom har leverantörerna av kemikalierna lämnat upplysningar och en del uppgifter kommer även från Produktkontrollnämnden — tidigare Giftnämnden — som sorterar under Statens Naturvårdsverk.

För ett flertal kemikalier finns inget sagt om brandfarligheten. SKV:s materiallab har därför utarbetat en enkel metod som tar reda på detta.

För att efterlikna en svetslampa upphetas en järntråd till glödgning och förs ned i kemikalieprovet och resultatet observeras och registreras. Tändningsförsök utförs också med tändsticka dels vid rumstemperatur dels vid högre temperaturer, upp till 200 grader Celcius.

Sieverts Kabelverk klassificerar sedan ämnens brandfarlighet i tre grupper: icke brännbart, brännbart samt brandfarligt. En kemikalie som är brandfarlig får en etikett eller stämpel med symbolen en låga och med två lågor om den är mycket lättantändlig eller ger en brand som är svårsläckt. Med lågor märkta ämnen får endast lagras utomhus i särskilda förråd och mängden får inte överstiga vad som går åt under 3-skift.

Inga nya kemikalier får tas i bruk inom SKV innan materiallaboratoriet eller skyddstjänsten gett sitt godkännande.

Vulkning, PVC och förtening

SKV använder uppemot 150 olika kemikalier i sin produktion. Gummitillverkningen kräver bl a ett flertal sk acceleratorer: det är övervägande pulver som vid upphettning kan avge giftiga ångor av kväve- och svaveloxider och explosiva gaser bl a svavelväte. Bly och klor återfinns också som hälsovådliga ämnen inom den här tillverkningen. Nämnas kan att personal som arbetar inom avdelningar där bly i någon form krävs för produktionen läkarundersöks ett par gånger om året.

Vid förteningen används även en del kemikalier som innehåller giftiga eller vådliga ämnen och som SKV därför förvarar försedda med varningsmärken bakom lås

601977/5

Det här är bladet om toulen

och bom. Här återfinns syror såsom salt-, bor-, sulfamin- och fluorborsyra, karbonater, glykonater, klorider och fluoborater. SKV har hos avdelningen med förtenning bl a gjort omfattande arbetsplatsundersökningar beträffande hanteringen av saltsyra.

Plasttillverkningen (PVC) har gått igenom mycket noga och massor av arbetsplatsprov har tagits. Koncentrationen giftig gas har konstaterats ligga långt under det tillåtna hygieniska gränsvärdet.

Det hälsovådliga ämnet trikloretylen som används vid rengöring av t ex tjärbevärdade nipplar har ett mycket lågt hygieniskt gränsvärde på 30 ppm. Det har i dagarna bytts ut mot Chlorothene som har det betydligt högre gränsvärdet 100 ppm.

Vad står om toulen?

Ett ämne bland flera som man håller extra uppsikt över är toulen som används vid färgläggning av kabel. Det är ett lösningsmedel som vid upphettning bildar giftiga gaser och ger ångor som i blandning med luft är explosiva.

Risker för hälsan är vid hudkontakt med ämnet avfettning av huden, vid inandning bedövas nervsystemet och toulen är dessutom farligt att förtära och att få i ögonen.

Skyddsföreskrifterna säger att följande förebyggande åtgärder ska vidtas: skyddsglasögon, skyddshandskar av neopren (ej naturgummi), skyddsmask med gasfilter A, personlig hygien och god ventilation på arbetsplatsen.

Ämnet ska lagras svalt och helst skyddas mot solljus i välventilerad lokal. Både tappnings- och fyllningskärl ska jordas. Förslutningen ska öppnas försiktigt.

Spillet får inte spolas ned i avlopp utan ska sugas upp i sand eller sågspån, som snarast brännes utomhus.

Upstår brand används kolsyra, pulver eller vid större eld skum.

Bladet som behandlar kemikalien toulen visas härintill.

Allt mindre manuell hantering

SKV liksom alla andra företag som använder hälsovådliga och brandfarliga kemikalier i produktionen har att åtygda ett flertal lagar. Lagen om hälso- och miljöfarliga gifter (1 juli 1973) är väl den viktigaste och den ger anvisningar om t ex förvaring och hantering av industrikemikalier.

I Arbetarskyddsstyrelsens "Anvisning nr 100" återfinns hygieniska gränsvärden gällande från och med i år. Värdena är fö skärpta för många ämnen i anledning av

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Blad 35
LM-nr MSN 21
Datum 1973-09-04

Varuslag: Toluen

- Handelsnamn:** Toluen, toluol
- Leveransform:** Vätska
- Kemisk sammansättning:** toluen, metylbensen eller fenylmetan $C_6H_5CH_3$

4. Egenskaper:

Specifik vikt: 0,87
Smältpunkt: $-95^{\circ}C$
Kokpunkt: $+111^{\circ}C$
Flampunkt: $+4^{\circ}C$
Termisk tändpunkt: $550^{\circ}C$
Löslighet: Blandbar med vanliga organiska lösningsmedel. Olöslig i vatten.

5. Giftighet se vidare under punkt 10 "Anmärkningar"

Klassificering: Vådligt Giftigt

Hygieniskt gränsvärde: 200 ppm, motsvarande 750 mg/m³ luft

Risk vid

- hudkontakt, avfettar huden
- inandning, bedövar nervsystemet. På längre sikt påverkas blodet.
- förtäring
- stänk i ögonen

Olycksrisk: Vid upphettning bildas giftiga gaser. Toluen kan reagera kraftigt med oxiderande material.

- Lagring och hantering**
Lagras svalt och helst skyddat mot solljus i välventilerad lokal. Jordas både tappnings- och fyllningskärl. Öppna förslutningen försiktigt.
- Förebyggande åtgärder**
 - Skyddsglasögon
 - Skyddshandskar av neopren (ej naturgummi)
 - Speciella skyddskläder
 - Skyddsmask, lämpligt filter: gasfilter A (brun)
 - Personlig hygien
 - God ventilation
- 8. Avfallshantering**
Spill får ej spolas ned i avloppet utan sugas upp i sand eller sågspån, som snarast brännes utomhus på lämplig plats. Kasserad toulen sändes efter märkning i slutet kärl (ej polyeten) till avd. Vg 06.
- 9. Brandfarlighet**
 - Icke brännbart
 - Brännbart
 - Brandfarligt

Ångorna är explosiva i blandning med luft
Släckmedel: Kolsyra, pulver eller vid större brand skum.
- 10. Anmärkningar:** Toluen är ej lika giftigt som bensen (bensol), men innehåller ofta mindre mängder bensen.

vad som kommit fram vid senaste tidens miljödebatter (KemaNord, Saab-Scania m fl).

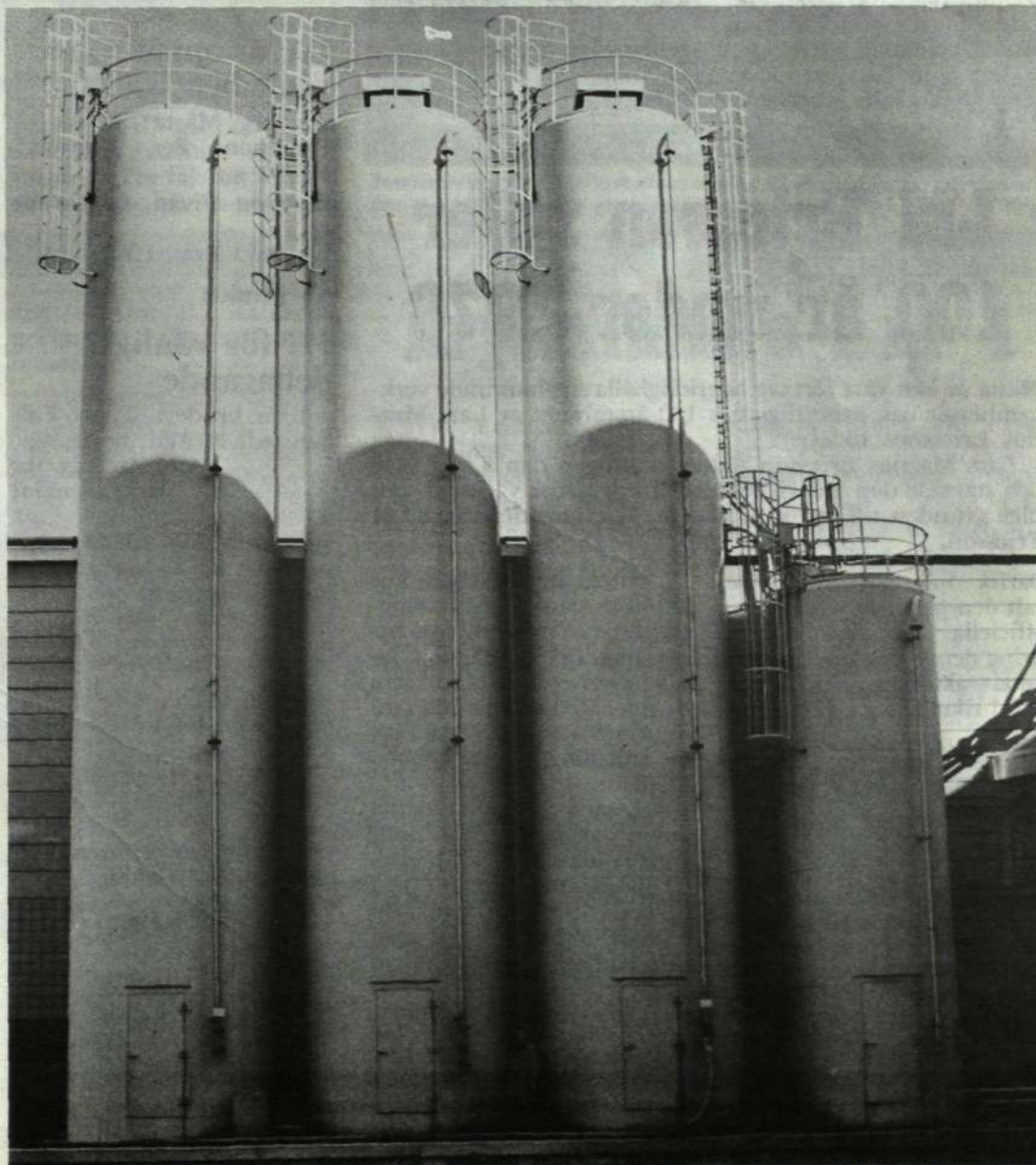
Den manuella hanteringen minskar i omfattning. Lokaler där man arbetar med riskabla kemikalier ses över bl a granskas ventilation och utsug. Städningen är mycket viktig, som också framhålls av huvudskyddsombudet Enar Jansson. Den bör dock förbättras på SKV, tycker Enar, men i stort anser han att företaget hävdar sig väl jämfört med andra industrier han skärskådat ur arbetarskydssynpunkt.

På SKV blåses ett flertal hälsovådliga pulver genom rör från lagringsplatsen direkt in i maskinerna. Stora silos på gården fyllda med kimirök och PVC från långtradare eller från järnvägs-vagn förs sålunda genom ett stort rörsystem till olika avdelningars maskiner.

Bend

En imponerande siloanläggning reser sig mot skyn ute på dotterbolaget Sieverts Kabelverks gård i Sundbyberg. Den kom till för ett par år sedan för att i första hand ta hand om lagringen av PVC (plast) och krita. I skuggan mellan andra och tredje behållaren har artikelförfattaren "Bend" ställt sig för att ge en uppfattning om silons dimensioner.

Kemikalierna lossas från såväl tankbilar som järnväg via slang — en sorts "mun-mot-mun-metod" — i silon och förs sedan genom ett väl förgrenat rörsystem ut till maskinerna på de olika avdelningarna.

601977/1

officiellt**OS blir OH**

From den 1 april 1975 ändras beteckningen för Oskarshamnsfabriken från OS till OH.

Den nya fabriken i Karlstad får beteckningen KS.

Utlandstjänst

Ingenjör John Hammargren har avslutat kontraktstjänstgöringen i Brasilien och tjänstgör nu vid MI/BA.

Herr Jan Nilsson tjänstgör i Oman som arbetsledare för nätmontage.

Herr Tommy Thörnfeldt tjänstgör som arbetsledare för nätmontage i Kuwait.

Ingenjör Melker Schörling som tidigare tjänstgjort i Mexiko har nu slutat vid LME.

Ingenjör Christer Lundberg tjänstgör vid The Ericsson Corporation i USA som U S Technical Liaison Officer sedan januari.

Herr Per Åke Olsson som tidigare tjänstgjort i Colombia har flyttat till Haiti.

Ingenjör Leif Andersson arbetar nu som nätingenjör i Kuwait.

Ingenjör Lars Rubing har avslutat uppdraget i Iran. Sedan den 7 januari tjänstgör han som NapC.

Ingenjör Arne Jerfsten började tjänstgöring som nätingenjör i Saudiarabien den 21 januari.

Herr Sam Persson tjänstgör i Oman som arbetsleda-

re för nätmontage sedan den 27 januari.

Ingenjör Arne Hansén började den 3 februari kontraktstjänstgöring i Spanien som chef för avdelningen för mekaniska konstruktioner och standardisering.

Ingenjör Henry Karlsson tjänstgör sedan den 4 februari i Guatemala som resident engineer.

Ingenjör Håkan Blom har avslutat sin kontraktstjänstgöring i Zambia. Sedan den 3 februari tjänstgör han vid avdelning X/O.

Ingenjör Göran Fabiansson tjänstgör som projektchef i Indonesien sedan den 5 februari.

Ingenjör Bror Gillsberg tjänstgör sedan den 3 februari som fabrikschef vid FICAP, Fios de Cabos Plásticos do Brasil, Brasilien.

Herr Göran Jonsson började arbetet som nätmontör den 1 februari i Saudiarabien.

Herr Gunnar Jönsson tjänstgör som installationsledare i Libyen sedan den 6 februari.

Ingenjör Harald Hillesjö började tjänsten som projektledare i Oman den 23 februari.

Herr Hans Gästring började kontraktstjänstgöring i Oman den 13 februari som transportchef.

Ingenjör Arne Asplund tjänstgör i Iran som nätingenjör sedan den 19 februari.

Ingenjör Christer Frelin har återvänt till Sverige efter avslutad kontraktstjänst i Australien. Sedan den 18 februari tjänstgör han vid G/Xnk.

Ingenjör Göthe Larsson

som tidigare tjänstgjort i Costa Rica flyttade den 10 februari till Salvador.

Herr Bengt Bergvall tjänstgör som economichef i Indonesien sedan den 15 mars.

X/I-personal

Verner Tretthahn har flyttat från London för uppdrag som installationschef i El Salvador.

Carleric Svärd och Liss Ljungstrand har efter sverigesemester börjat tjänstgöra i Oran, Algeriet.

Kurt Andersson är sedan den 1 februari installationschef i Riyadh, Saudiarabien.

Urban Källestig, Lars Wadman, Leif Pettersson och Hans Westerlund är i London på långtidskontrakt.

Lars-Erik Glenne är sedan januari i Haiti.

tack...**...för födelsedagsuppvaktning**

Hammarlund Bertil, HF/Vt 06

Ekwall Sture, X/Åp

Pettersson Gustaf, HF/Vt 16

Ohlson Carl-Eric, HF/Vt 27

Hedman Erik, MÖ/MI/KP

Lindqvist Birgit, BO/Gip

Andersson Gunborg, HF/Ikx

Nilsson Ruth, HF/V/Plo

Amberg Märta*, X/Ak

Petersson Per Gunnar*, HF/Vt 15

Eriksson Vivan, f d HF/Vt 24

Parswald Eric, HF/Vkm*

* I pension

... för vänligt deltagande

vid vår broders, Thure Falckenstedt X/Ågd, bortgång

Nils, Åke och Stig Falkenstedt

vid min makes och vår pappas, Alvar Törnqvist f d X/Bpr, bortgång

Anna-Britta Törnqvist Barnen

vid min makes och vår faders, Sven Johansson, SRA/Vt 11, bortgång

Margit Johansson Barnen

vid min makes och min pappas, Nilo Nikkola, ÅL/KV/V, bortgång

Eila och Jukka

vid min makes och faders, Denis Demert f d HF/Vt 60, bortgång

Edith Demert, Stefan

vid min makes, Nils Palmgren, bortgång

Ruth Palmgren

Nordafrika nu stormarknad för Ericssonkoncernen

Vårt franska dotterbolag, Société Francaise des Téléphones Ericsson, har fått beställningar på utrustning för 26 publika telefonstationer från Marocko. Utrustningen är av koordinatväljartyp och ordersumman drygt 20 miljoner kronor.

Andra nordafrikanska länder, där Ericssonkoncernen noterat betydande framgångar på senare tid, är bl a Algeriet och Tunisien. 1973 tecknade Algeriets teledministration sin första stororder om 25 miljoner kronor med LME. Den ordern följdes ett år senare av en beställning värd cirka 50 miljoner och under de senaste månaderna har ytterligare några storbeställningar kommit från detta land som håller på att utvecklas till en verklig stormarknad för LME. Den utrustning som Algeriet hittills beställt tillverkas vid fabriken i Sverige.

Nyligen kom också en stororder från Tunisien. Ordervärdet var cirka 89 miljo-

ner kronor och beställningen avsåg i huvudsak utrustning för publika telefonstationer. Även denna utrustning kommer att tillverkas vid moderbolagets svenska verkstäder. Tunisienordern erhöles i stark konkurrens från i första rummet franska tillverkare av telekommunikationsutrustning.

Eftersom LM Ericsson Telematerial (LMS) fått betydande beställningar från Libyen och moderbolaget sedan många år har en stark ställning på den egyptiska telekommunikationsmarknaden är samtliga nordafrikanska länder nu viktiga kunder till koncernen. Och Nordafrika håller på att utvecklas till en verklig stormarknad för oss.

Året 1975 är heligt

Den Katolska Kyrkans Heliga År 1975 upptar en myckenhet högtidligheter i Rom och Vatikanen som kan vara av intresse för den kyrkligt intresserade anställda.

Italienska Statens Turisttrafikförbund har framställt bl a följande trycksaker som

kan fås kostnadsfritt hos t ex Italienska Statens Turistbyrå i Stockholm (08/63 38 72):

- en Rom-karta
- foldern "Holy Year 1975"
- broschyren "Trip to Italy"
- affisch för det Heliga Året.

LM Ericsson fyller 100 år under 1976

Nästa år kan vårt företag högtidlighålla sitt hundra verksamhetsår och samtidigt fira 130-årsminnet av Lars Magnus Ericssons födelse.

Lars Magnus Ericsson föddes nämligen den 5 maj 1846 och startade den 1 april 1876 en finmekanisk verkstad som blev grunden till vad som idag är Telefonaktiebolaget LM Ericsson.

Därför har LME:s styrelse valt den 5 maj 1976 som den officiella jubileumsdagen. Kring denna dag planeras ett antal aktiviteter, i första hand riktade mot våra kun-

der vilkas beställningar hos oss ju är grundförutsättningen för vår existens och utveckling. Det fullständiga jubileumsprogrammet liksom övriga aktiviteter är ännu inte utformade. KONTAKTEN får anledning att återkomma till dem.

För samordning av aktiviteterna kring moderbolagets 100-årsjubileum har bildats ett jubileumssekretariat med beteckningen HF/Dz. Direktör Malte Patricks, f d chef för televerksamheten inom moderbolaget (HD), har utsetts till generalsekreterare för jubileet med tjänsteställebeteckning Dz. Som ställföreträdare har utsetts DbA K-G Kahlund, som i denna befattning har tjänsteställebeteckning DzA.

Malte Patricks

in memoriam**Lars Christian Nørrelund**

F d direktören, civilingenjör Lars Christian Nørrelund, avled den 21 februari efter en kort tids sjukdom, 76 år gammal. Ett långt och verksam liv i telekommunikationens tjänst är därmed avslutat.

Nørrelund var Fynbo, född i Horne. Han kom som ung ingenjör till Fyns kommunala Telefonsällskap, men övergick till LM Ericsson A/S då detta bolag bildades 1929 och det var detta

bolag han ägnade sin livsgärning. Hans energiska insats mot dåtidens telefonsystems svagheter banade väg för dagens moderna automattelefoner och det var betecknande att han bland sina många vänner vid de danska telefonadministrationerna fick smeknamnet "Lars Crossbar".

På sin arbetsplats blev Nørrelund av stor betydelse. Sin första, lilla skara medarbetare kallade han sina "söner" och han lyckades skapa en enastående entusiasm i arbetet som fick verksamheten att flyta friktionsfritt. Som administrativ direktör för LM Ericsson A/S 1942—1964 och därefter som ordförande i styrelsen till 1970 fick han glädjen att se en stor del av sina tankar framgångsrikt förverkligade.

Nørrelund förblev ungdomskarl. Minnena från uppväxttiden på Fyn präglade hans liv och personlighet och barndomshemmet i Horne blev under de sista åren hans käraste hemvist. Många vänner minns honom såväl från arbetsplatsen som från det vackra hemmet i Horne, där han alltid lät dörrarna stå öppna.

Frans Lüsberg

LANDET RUNT

Smått och gott från våra lokalombud landet runt

Borås

Ombud: George Skoog

Nya fabriken intresserar boråsare

LME:s nybyggda fabrik i Borås har lockat hit många på studiebesök. I februari besökte således ett åttiotal pensionärer fabriken. Pensionärerna, som i en studie-cirkel får lära sig mer om hembygden och hur samhället fungerar, ansåg att ett besök på LME var av stort värde.

Besöket inleddes med att disponent Åke Elmquist vid Boråsfabriken gav en allmän information om LME. Därefter följde en rundvandring i fabriken.

Att pensionärerna inte lät något gå förbi, kanske bevisas av att en dam efter att ha sett filmen "Världen som hemmamarknad" konstaterade att "har ni tänkt på att alla flickor i Malaysia är vänsterhänta".

Piteå

Ombud: Jarl Sundqvist

Sex Vasalopp på samma skidor

Det hör väl inte till det vardagliga att samma skidor får vara med om sex Vasalopp. Men det har faktiskt hänt. På Piteåfabriken finns Pentti Kerovirta och det är han som svarar för bedriften.

Han har åkt åtta Vasalopp, inklusive årets, och i sex av dem har han åkt på samma skidor.

Skidorna, som han så framgångsrikt använt, fick Pentti en gång i gåva av den store finländske skidåkaren Eero Mäntyranta.

Nå, hur har det gått för Pentti i Vasaloppet då? Jo, han har alltid hamnat på någon av platserna 3 000-7 000.

Pentti Kerovirta med sina "mästar-skidor".

Ingelsta

Ombud: Karl-Ulrik Nilsson

Daghemsbarn på studiebesök

Grupper under utbildning vid Förskoleseminariet i Norrköping har gjort studiebesök på Ingelstafabriken.

Syftet med besöket var att få en information om hur det ser ut på en arbetsplats där många daghemsbarns föräldrar arbetar. Dessutom ville man få företagets och de anställda föräldrarnas syn på samarbetet med daghemspersonalen.

Besöksprogrammet bestod av information om företaget och rundvandring i fabriken. Här fanns möjligheter för seminarieeleverna att fråga föräldrar om deras syn på daghemsfrågor.

Det är första gången som seminarieelever gjort ett studiebesök i denna form.

I anslutning till dessa besök har även barn från Lagerlunda daghem, som ligger alldeles intill Ingelstafabriken, besökt företaget för att se vad föräldrarna gör på sitt arbete.

Även för denna form av besök var det premiär. Och visst tyckte ungarna att det var kul att få se mamma och pappa arbeta med en "massa festliga maskiner". Många ungar tyckte faktiskt att det var roligare här än på dagis.

En grupp unga och mycket intresserade besökare från Lagerlunda barndaghem, tillsammans med sina ledare. "Bättre än dagis", tyckte många.

Pia Alakourila har hittat sin mamma Raja, som arbetar med efterkontroll av reläer. Pia tyckte att det var kul att se mammas jobb.

Seminarieeleverna Anna Samuelson och Ing-Lis Molund får här en information i direktförbindning av Lisbeth Grgic.

SKV

Sieverts Kabelverk AB

Ombud: Sven Mindus

43 kilometer kabel till Kanada

I konkurrens med internationella kabelfabriker har Sieverts Kabelverk tagit hem en order på ca 80 milj kronor. Beställningen omfattar 43 kilometer sjökabel som ska läggas ut mellan provinserna New Brunswick och Prince Edward Island i Kanada.

Prince Edward Island, som är Kanadas minsta provins och har 125 000 innevånare, ligger norr om Nova Scotia och är skild från fastlandet genom ett ca 20 km brett sund, Northumberland Strait. Elförsörjningen på ön

sker nu från kol- och oljeeldade kraftverk. Med den nya kabeln är det meningen att man ska överföra elkraft från fastlandets vattenkraftstationer.

Kabelleveranserna kommer att kräva många specialarrangemang. Kablarna kommer att levereras från fabriken i längder om ca 600 meter. Dessa transporteras till en utlastningsplats där de skarvas samman till två längder om vardera 21,5 km. Dessa längder spolas sedan över till en oceangående präm för vidare transport till Kanada. Den totala kabelvikten blir ca 1 800 ton.

På förläggingsplatsen råder speciella förhållanden som försvårar utläggningen. Strömmen i sundet kan uppgå till 3 m/sek och tidvattenskillnaden är stor. Vintertid är sundet fyllt av is som på grund av vindstyrkan packas vid stränderna. Detta innebär att kablarna måste plöjas ner i sjöbotten eller skyddas på annat sätt. Vid land-

fästena t ex ska kablarna grävas ner två meter under botten.

Pilen visar var kabeln mellan New Brunswick och Prince Edward Island ska dras.

Kryssvinnare i nr 1

Harry Eriksson (PR/X/Heg), Göte Norberg (VY), Gösta Waldenström (fd LMS), Ove Wickander (BO/BfvC) och Arne Wallers (TN/T/Keh).

EP-skiva får: Folke Fredriksson (HF/Vt 17), Thure Gummesson (fd SRA), Arvid

Kvarnfors (fd X/Zb), Gunnar Olsson (PR/X/HeaC), Ragnar Petersson (SRA), Jonny Säaf (TN/X/Tfk), Kenneth Wallin (MÖ/MI), Gösta Wiman (BS/A-fabr), Eric Wänggren (TN/TVks), Sigfrid Olsson (Clb).

DET	V	IND	EL	LAD
V	ASS	IRON	I	NI
V	I	K	TIG	ASTE
S	T	O	R	M
O	A	R	S	N
A	R	A	T	T
M	O	L	A	R
K	A	N	T	A
K	E	L	I	M
M	E	D	V	A
V	I	N	E	J

Så här ska ett rätt löst kryss se ut.

KCM i korp-hockey 1975

HF och SRA gjorde upp om mästerskapstiteln

Korp-hockey är en kombination av ishockey och bandy. Man spelar med bandyklubbor och bandyboll på en ishockeybana. Målburarna är samma som används i ishockey. Klubban får ej användas till spel över knähöjd eller höjas högre vid närkamp. Bollen får ej slås utan ska försas. Målvakten får endast bära skydd av bandytyp.

I årets mästerskapsturnering delades de femton lagen in i fem grupper. På grund av att man inte fått hyra ishockeybanan den önskade tiden, fick man begränsa speltiden per match till 2 x 12 minuter. Den ordinarie speltiden är annars 2 x 20.

I grupp 1 gick Söderhamn lag 1 vidare till slutspel genom segrar över RIFA, Stockholm med 8-2 och Östersund med 7-0.

SKV, Sundbyberg gick till slutspel i grupp 2 genom seger, dels över Borås med 5-1 och Ronneby med 3-2.

HF, Stockholm lag 1 spelade i grupp 3 och slog här Ingelsta med hela 11-0 och Oskarshamn med 4-2.

I grupp 4 var det SRA, Stockholm som visade framfötterna och gick till slutspel efter seger över Visby med 3-1 och oavgjort 1-1 mot LMS/RÖ, Stockholm.

I grupp 5 slutligen vann Gröndal över Bollmora med 3-1 och Mölndal med 1-0.

I slutspelet möttes segrarna i grupperna 1-2-3 och segrarna i grupp 4-5.

HF, Stockholm klarade sig till finalen genom att vinna över SKV, Sundbyberg med hela 8-0 och spela oavgjort

Koncernmästerskapet i korp-hockey (tidigare hockey-bockey) är avgjort. Det var LM Ericssons Idrottsklubb vid huvudanläggningen i Stockholm som stod som arrangörer av årets tävlingar, som spelas vartannat år, och det hela gick av stapeln den 22 och 23 februari på Sättra ishockeybana. Femton lag ställde upp i tävlingen, från Östersund i norr till Ronneby i söder.

Koncernmästarna i korp-hockey 1975, HF, Stockholm, lag 1. Stående från vänster: Ronny Strömberg (lagledare), Knut-Ove Andersson, Per Eifrem, Gunnar Wellmar och Claes Sundberg. Knästående från vänster: Hans Wadman, Bengt Jonsson, Ulf Lindström och Gunnar Johnsson.

mot Söderhamn, 3-3. I slutspelet mellan SRA, Stockholm och Gröndal vann SRA med 4-3. Detta efter straffslag. Vid full tid var resultatet 1-1.

I finalen möttes så HF, Stockholm lag 1 och SRA, Stockholm. Det blev en alltigenom bra och spännande match med många måltillfällen. Det var emellertid HF som lyckades få in flest bollar i buren och tog hem mästerskapstiteln. Slutresultatet blev 4-2.

HF fick i och med detta sin andra inteckning i den vandringspokal som satts upp av Söderhamn. Tidigare inteckningar har LMS/RÖ (1968 och 1969), HF, Stockholm (1971), Söderhamn (1973). Pokalen tillfaller det lag som först får tre inteckningar.

Killarna i HF:s lag var själva mycket överraskade över segern. Storfavoriter i tävlingen var Söderhamn och det var mot detta lag som HF hade sin kanske svåraste match. Flera av de lag som ställde upp var överraskande bra. Visby var ett av dem.

Eftersom det varit en dålig vinter, har det inte funnits de träningsmöjligheter för lagen som vore önskvärt. Detta märktes också på spelet, som inte var av högsta kvalitet.

Litet i skymundan från den stora mästerskapstävlingen kom B-turnering i vilken fabriker med mindre lag eller fabriker med två lag ställde upp. I denna turnering segrade HF lag 2. På andra plats kom SRA, Kumla och trea Olofström, lag 1.

Ordförande i LME idrottsklubb, Erik Björstig (till höger) överlämnar vandringspriset till HF:s lagledare Ronny Strömberg.

Ovan ses Gunnar Johnsson, HF lag 1 i närkamp med en SRA:are i finalmatchen.

Till höger ses HF:s målvakt Ulf Lindström göra en av sina många bravadräddningar.

Första koncernmästerskapet i volleyboll

Inom Ericsson-koncernen börjar volleybollen sprida sig allt mer. På HF är det ett väldigt stort intresse för sporten. De interna serierna lockar nya deltagare varje år.

Med anledning av det stora intresset för volleyboll inom koncernen, beslutade man att ett koncernmästerskap (KCM) skulle spelas första gången under 1975.

Första mästerskapet

Den 9 mars spelades det första koncernmästerskapet i Söderhamn. Tävligen var öppen för både damer och herrar.

Tyvärr var det inte så många lag som ställde upp i detta mästerskap. Kan orsaken vara osäkerhet eller blyghet?

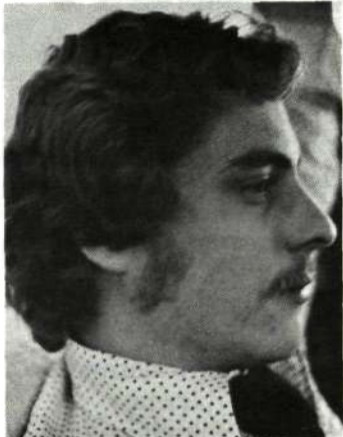
Söderhamns idrottsklubb svarade för arrangemanget och det hela var till allas belåtenhet. På damsidan ställde två lag upp, Katrineholm och Söderhamn. På herrsidan var det sammanlagt sex lag: Kumla, Katrineholm, Bollmora, HF (2 lag) och Söderhamn.

Damturneringen

De två lagen i damturneringen, Katrineholm och Söderhamn mötte varandra i två matcher. Efter två hårda och stundtals mycket spän-

ning Volleyboll är en sport som utövats länge i Sverige, inte minst som motionsidrott i skolorna. Det är först på senare år som intresset för spelet har spritt sig till en större allmänhet.

Det verkliga genombrottet som publiksport i Sverige fick volleybollen genom TV i samband med sändningarna från OS i München där tittarna fick klart för sig att volleyboll inte bara är en trevlig motionsidrott, utan även en rafflande och finessrik tävlingsidrott.

Nils Andreasson, lagledare för koncernmästarna, HF lag 1.

ning matcher, hade båda lagen var sin seger, men Katrineholm blev dock slutsegrare på bättre set-skilnad.

Herrturneringen

De sex herrlagen var uppdelade i två grupper där segrarna i resp grupp gick till final. Tvåorna i resp grupp möttes och gjorde upp om tredjepriset.

HF lag 2 i matchen mot Söderhamn, SÖ vann med 2-0.

Grupp 1 bestod av Katrineholm, HF lag 1 och Kumla. I gruppen segrade HF efter övertygande vinster mot båda sina motståndare. Laget gav genom sitt tunga anfallsspel inte motståndarna någon chans att bygga upp något eget spel. Andraplatsen i gruppen belades av Kumla efter seger över Katrineholm i en trevlig och välspelad match.

Gunnar Andersson och E Strainer i HF lag 1 i aktion.

Grupp 2 bestod av Bollmora, HF lag 2 och Söderhamn. I första matchen möttes HF och Söderhamn. Första set blev mycket spännande då HF efter underläge med 1-8 gick upp och tog ledningen. HF hade sedan setboll, men snubblade på mällinjen och Söderhamn kunde komma igen och vinna setet med 16-14. I andra set läste sig spelet för HF

och Söderhamn vann matchen med 2-0 i set. Sedan Söderhamn också vunnit över Bollmora stod man som segrare i grupp 2. HF lag 2 tog andra platsen efter seger över Bollmora.

I matchen om tredje pris möttes HF lag 2 och Kumla. Efter att lagen vunnit var sitt set, kunde HF dra ifrån i tredje set och därmed plocka hem bronsmedaljerna.

I finalen möttes HF lag 1 och Söderhamn. Söderhamn har ett ungt och lovande lag med ett par individuellt duktiga spelare, men det hjälpte inte riktigt mot HF, där hela laget spelade ett utmärkt anfallsspel som pressade tillbaka motståndarna. HF segrade i första set med 15-2. I början av andra set blev spelet betydligt jämnare, men så ökade HF tempot och segrade med 15-8. 2-0 i set och HF lag 1 var koncernmästare.

De trevliga arrangemangen i Söderhamn avslutades med prisutdelning och supé på Söderhamns stadshotell.

Nu hoppas man att det blir fler lag som ställer upp i nästa KCM i volleyboll. Det är bra för volleybollens utveckling att även nybörjare får chansen att delta i en turnering av det här slaget.

Ljusgrått vanligast i ny färgstandard

De allra flesta av oss har en egen uppfattning om färg, vilka färger som är fula eller vackra — lämpliga eller olämpliga i olika sammanhang. Man är oftast helt säker på vilken färg man vill ha på bilen, fritidshuset eller som interiörfärg i hemmet.

Denna bestämda uppfattning om hur färger ska se ut påverkas naturligtvis av omgivningen, mode och de nya färger som lanseras. Efter relativt kort tid brukar man därför förändra sin uppfattning.

Klara rena färger med hög färgstyrka och även mättade färger, som inte är alltför dämpade, föredras nog det stora flertalet. Samtidigt anses de grå och tonsvaga färger som murriga och tråkiga.

Gemensam koncernstandard

För koncernens tillverkning, med undantag för vissa speciella produkter där större rörlighet inom kulörområdet måste finnas, tvingas man se annorlunda på problemet.

I våra anläggningar ingår en mängd olika produktslag. Det är därför väsentligt, att färgvalet för dessa är begränsat, så att man får ett distinkt och enhetligt utseende på anläggningarna. Även då man väljer olika preferens-

färger bör färgskillnaderna harmoniera.

De utrustningar som ingår i våra anläggningar kan komma från olika delar av världen och det är därför nödvändigt, att de är konstruerade och tillverkade enligt en gemensam koncernstandard. En sådan standard ska ha lång giltighetstid så att befintliga anläggningar kan utökas utan att utseendet blir lidande eller utan att man ska behöva specialtillverka materiel.

Färgprovsalet för kulörvalet

Det är också synnerligen angeläget, att antalet olika lackmaterial i produktionen begränsas, inte endast ur lagerhållnings- och provnings-synpunkt utan framförallt ur processynpunkt.

I de automatiserade lackeringsprocesser, som numera tillämpas, betyder ett färgbyte en rätt stor materialåtgång vid rengöring av sprutor och tillredningar. Om man dessutom på grund av

ett annat lackmaterial skulle få ställa om luftnings- och härdningstider, så skulle detta innebära avsevärt större kostnader.

Det är också nödvändigt, att noggrant bestämma nyansen på kulörerna. För varje färg måste därför finnas en eller flera exakt uppgjorda likare. Distributionen och underhållet av sådana likare för ett femtiotal verkstäder över hela världen är mycket kostsamt och ökar givetvis ju fler färgvarianter man har.

Slutligen behöver konstruktören enkla regler för färgvalet. Varje konstruktionsavdelning får därför färgprovsalet. Varje kulör har vidare ett entydigt färgnummer helt oberoende av material eller ytbehandlingsprocess.

Sex kulörer basfärger

Ett femtiotal äldre färger ska utgå och får inte vidare användas i nykonstruktioner

utan Standardiseringsavdelningens godkännande.

Sex kulörer har valts som basfärger, varav den helt dominerande är den ljusgrå, som sedan länge använts på stativen i våra telefonstationsanläggningar. För inramningar, uppbyggnad av stora ytor, texter och andra accenter har vidare utvalts sju kombinationsfärger. Vissa kombinationer har prefererats.

Standarden gäller ej för apparater som av marknadstekniska skäl måste levereras i varierande färger, t ex telefoner. Tills vidare undantas också eleoxerade detaljer.

Under tiden 7-18 april utställs på LME:s Tellusanläggning i hallen utanför Ericsson-salen dels de olika färgproverna dels en samling representativa produkter utförda enligt den nya färgstandard.

Resonemanget och faktauppgifterna om färgval och färgstandard ovan har lämnats av verkställare Einar Österlund på Standardiseringsavdelningen, som lagt ned hela sin själ i arbetet på att få fram en färgstandard som tillfredsställer alla krav som finns omnämnda i artikeln.

Bend

Oscar Klingvall på Standardiseringsavd (LME) håller upp ett färgprov i den färglikarsats som ska användas för att bestämma vilka nyanser våra produkter ska ha. I varje sats ingår 47 färgprov. Femtiotal sats ska till att börja med färdigställas för bl a våra konstruktionsavdelningar.

Från Nacka
till Ankara

Torsdagen den 19 dec: Start från Stockholm (Nacka) kl 10.20 med "Röllan", en klarröd Mercedes Benz 220 D 1973. Mätarställning 60 333.

Viftande julleddiga söner och svalda tårar, sedan händelselös resa praktiskt taget non stop till Trelleborg, ankomst kl 18.10. Avtitt jultallrik med skinka, brunkål, sill m fl delikatesser. Bordat färjan till Travemünde kl 21.45. Dagsetapp 68,3 mil.

Fredagen den 20 dec: Varmt + 10° C. Kl 06.50 ute på landsvägen. Autobahn-körning i måttlig trafik. Framme i Salzburg kl 17.55. Kom till Wien kl 21.05, där vi tog in på vårt stamhotell från Ungern-tiden. Rummet kostade nu precis dubbelt så mycket i svenska kronor som det gjorde 1969. Dagsetapp 133 mil.

Lördagen den 21 dec: Skön lugn start på Südbahn kl 07.20. Soligt och varmt. Kort efter Graz vid 09.30-tiden började trafikstockningarna. Vi trodde någon olycka hänt, men det var tullkö, 7 mil lång. Alla gästarbetarna från Jugoslavien och Turkiet var på väg hem för att fira jul. Efter drygt 6 timmars steg-för-steg-körande passerade vi den jugoslaviska gränsen.

Tät och besvärlig trafik på vägen till Zagreb. Annu värre på Autoput till Belgrad, där vi tog in på första synliga hotell och då var klockan 22.50. National hette det störstatligt, men var ett typiskt nedslitit öststatshotell, gissningsvis 10 år gammalt. Dagsetapp 76,8 mil.

Söndagen den 22 dec: Vid uppvaknandet konstaterade vi, att vi bodde just vid snögränsen. Start 07.40. Kallt och grått, bitvis dimma och många svåra olyckor längs vägen. Bärning pågick. Natten och morgonen hade skördat många offer, både bland gästarbetare och lokala innevånare.

Nis passerades kl 11.10. Staden, som vi mindes som en större by med leriga hjulspår, hade nu höghus i mängd. Vägen mot gränsen bjöd på en "Highway", vi måste t o m betala vägavgift.

Tullade in i Bulgarien efter diverse rörigt körande kl 14.10. Vi växlade in våra överblivna dinarer till leva, som vi tänkte använda att köpa bränsle för. Vål, så dags fick vi veta att vi borde löst kuponger vid gränsen. Efter anvisningar på bensinstationen sökte vi upp garde-

Avsnitt 1

Bilresa till Indien

Ingenjör Carlos Holmén med fru Vivan har gjort en helt fantastisk bilresa från Stockholm till Indien — en sträcka på drygt 1 000 mil under 18 dagar — genom bl a Turkiet, Irak, Iran, Afganistan och Väst-Pakistan. KONTAKTEN publicerar Vivans dagboksanteckningar från resan den 19 dec 1974—5 jan i år uppdelat på två avsnitt.

Carlos tillhör X/I:s utlandspersonal och har tillsammans med Vivan vistats i åtskilliga länder under praktiskt taget 20 år.

Carlos uppdrag den här gången är att som installationschef bygga en ARF-station på 10 000 nummer i New Dehli. Som på så många andra platser utomlands är allmänna kommunikationsmedel så gott som obefintliga. Tillgång till bil är därför närmast ett krav och Carlos beslutade att köra sin egen dieseldrivna Mercedes till New Dehli, vilket flertalet vänner på LME fann ganska befängt. Alltför mycket talade emot att de skulle klara resan, ansåg man, men "Indienfararna" gav sig trots de många olycksprofeternas huvudskakningar iväg den 19 december 1974 från Ekuddsvägen i Nacka.

robsflickan i motellet 3 mil längre fram. Hon ville ha D-mark, förkastade dollar, men tog våra leva (ca 100:— sv kr). Vi fick kuponger som gav en utdelning på 37 1/2 liter dieselbränsle — det dyraste på hela resan.

I halka och slask — snön följde oss nu från Beograd och tilltog i bergen — fortsatte vi mot turkiska gränsen. Kön där var kompakt, bil vid bil och stillastående.

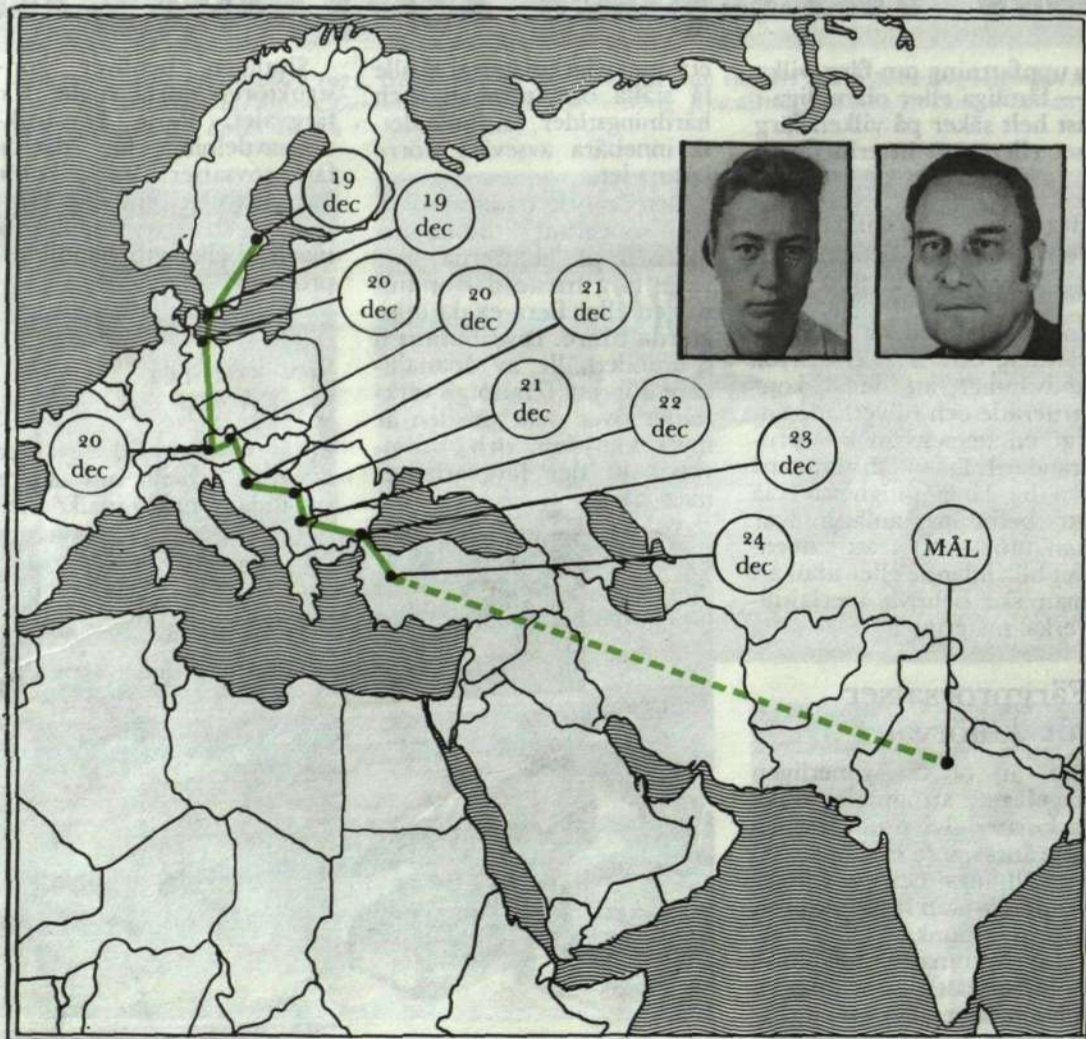
Efter någon timme törnade vi in i bilen och sov tills midnatt då vi väcktes av sirener och fick köra fram till tullstationen.

Måndagen den 23 dec: Uttullningen från Bulgarien gick snabbt och se'n var det bara att följa med strömmen. Det var stort omöjligt att bryta sig ut ur den, vilket vi gärna ville. Vi hade nämligen våra aningar om att vi

inte hörde hemma bland bilraden av TV- och kylskåpsimportörer.

Tablå vid gränsspärren. Varför finns vi med i det sällskapet? Glada skratt åt vår pantomim, som skildrade misslyckade utbrytningsförsök. Klockan 4 på morgonen efter 10 minuters ceremonier vid spärren var allt klart för intåg i Turkiet.

Nu var det dimma på vägen och svårkört. Ingen idé

I det här numrets avsnitt har Carlos och Vivan efter inte alltför stora strapasor nått Ankara på sin bilfärd från Stockholm (Nacka) till New Dehli i Indien. Hela den planerade körsträckan är markerad på kartan med datum, när man nådde fram till olika större orter. Infällt Vivan och Carlos Holmén.

att söka hotellrum så dags på dygnet. Vi stannade i en liten by under en gatlykta och somnade.

Då vi mornade oss vid 7-tiden hade dimman lättat och glada i hägen fortsatte vi till Istanbul. Vid infarten tankade vi och åt med ett igenkännande leende den turkiska frukosten: starkt te i små glas, söt söt sylt, lätt härsket smör till brödet och den goda vita getosten.

Så blev det jakt på den nya bron till Mindre Asien. Istanbul var grått i vintervädret och smutsigare än vi kom ihåg. Men Blå moskén med de sex minareterna och Hagia Sofia var lika betagande vackert som alltid.

Vi passerade Top Kapi — det gamla sultanpalatset som numera är museum — och Dolmabahache där statsbesök arrangeras och där enligt hörsägen LME installerat en liten lokal station med utsmückning i äkta guld.

Bosporenbron är vacker och imponerande. Vi tog oss upp på den och så var vi plötsligt i Asien.

Vädret var mildt och gräset grönt, men trots detta satte vi kurs mot Ankara med onöda aningar. Mötande lastbilschaufförer hade behövt två dygn för sträckan mellan Ankara och Istanbul.

Nu var vägen röjd med snön upptornad vid vägkanterna i dimma. Temperaturen sjönk efter hand och det klarnade upp.

Vid 16-tiden anlände vi till Ankara fast beslutna att ta igen den förlorade nattens sömn och valde därför att ta in på stans elegantaste hotell.

Men se, det var inte så enkelt. Vi var på rätt gata, visste husnumret, men Büyük Ankara Hotel städade inte med den minsta lilla skylt eller reklam — husnummer fanns inga alls. Vi valde ut ett av höghusen som såg ut att kunna inrymma hotell. Vårt val visade sig riktigt och se'n mädde vi prima.

Efter ett varmt bad avnjöt vi varsin Tuborg (Made in Turkey), mycket god mat som sig bör i Turkiet; vi åt halstrat kött (kebab) med yoghurt och andra tillbehör.

Två dagsresor 147,5 mil.

Vivans dagboksrapport fortsätter i nästa nummer fram till resans slut. Det blev en mycket besvärlig julhelg, kan red avslöja, på isiga vägar kantade av lastbilsvrak. Kanske fick olycksprofeterna rätt; färderna till Indien blev alltför besvärliga! KONTAKTEN nr 4 ger svaret och slutet på historien om "Indienfararna".